

Az Országos Fogyatékoságügyi Program első, 2027. december 31-éig szóló intézkedési terv tervezetének véleményezése

Készítette az „Útjelző – Látássérült Embereket Segítő Szervezetek Országos Hálózata” 39 szervezet jóváhagyásával.

További információ a Hálózatról és a csatlakozott szervezetekről:

utjelzo.vgyke.com

2026. július

I. Bevezetés

Az Útjelző - Látássérült Embereket Segítő Szervezetek Országos Hálózata, a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége (MVGYOSZ) tájékoztatása és felkérése nyomán, véleményezte a 2026-2036 közötti időszakra vonatkozó Országos fogyatékoságügyi program első, 2027. december 31-éig szóló intézkedési tervének tervezetét. Az alábbi dokumentumban foglaljuk össze a tervszel kapcsolatos konkrét módosítási javaslatunkat, illetve megfogalmazunk néhány olyan, kifejezetten a látássérült célcsoportot érintő iránymutatást, amelyek figyelembe vételét fontosnak tartjuk az egyes intézkedések megvalósítása során.

II. Konkrét javaslatok

Mindenek előtt arra hívjuk fel a figyelmet, hogy az intézkedési tervben számos olyan feladat szerepel, amelynek megoldása álláspontunk szerint a tervezettnél lényegesen rövidebb határidővel megkezdhető / megvalósítható, mivel az azok megvalósításához szükséges szakmai anyagok, pl. tanulmányok, oktatási segédanyagok, tréning tematikák, stb. a korábbi évek kiemelt EU-s projektjei keretében elkészültek a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet, illetve jogelődjeinek koordinációjával. Mindenek előtt tehát ezen szakmai anyagok áttekintésére van szükség, amelyek többsége véleményünk szerint kisebb átdolgozással, aktualizálással a megadott célokra kiválóan felhasználható. A képzési anyagok kidolgozásában és megvalósításában a fogyatékosággal élő személyek szervezetei által elismert szakemberek vettek részt, akik között többen maguk is érintett személyek.

Javasoljuk ezért a határidő lerövidítését 2026. szeptember 30-ára, de legkésőbb 2026. december 31-ére, az alábbi pontokban megfogalmazott intézkedések esetében: 2., 3., 4., 5., 6., 10., 12., 20., 32., 35., 64., 73., 79.

A 7. ponthoz: az érdekképviselői szervezetek az elmúlt években sok erre vonatkozó szakmai anyagot készítettek, javasoljuk ezek összegyűjtését és alkalmazását. Ennek megfelelően kérjük a határidőt módosítani 2026. december 31-ére.

A 8. ponthoz: ebben a témában is számos kész anyag áll rendelkezésre, a fogyatékosággal élő gyermekek szüleit segítő ún. mentorszülő hálózatokkal célszerű felvenni a kapcsolatot és bevonni őket a munkába. Ennek megfelelően a határidőt itt is kérjük módosítani 2026. december 31-ére.

A 9. ponthoz: tudomásunk szerint a segédeszközellátással kapcsolatos törvényalkotás 2026. szeptemberére van előirányozva, így a határidőt ennek megfelelően kérjük módosítani. Javasoljuk, hogy a rendszer átdolgozása során vegyék figyelembe a nemzetközi jógyakorlatokat.

A 11. ponthoz: a témában több intézménynek és szervezetnek volt és van jog gyakorlata és módszertani anyaga, így többek között a Vakok Általános Iskolájának is. Javasoljuk ezen joggyakorlatok összegyűjtését és felhasználását, illetve a határidő módosítását 2026. december 31-ére.

A 13. ponthoz: ebben a témában is vannak kész szakmai anyagok pl. a Szociális Szolgáltatók Budapesti Módszertani Központjánál, ezért kérjük ezek összegyűjtését és felhasználását, illetve a határidő módosítását 2026. december 31-ére.

A 15. és 16. pontokhoz: elektronikus nyilvántartásokban ezek az adatok rendelkezésre állnak.

A 19. ponthoz: ahhoz, hogy már a jövő tanévtől változás legyen a rendszerben, a folyamat felülvizsgálatát még az idei évben el kell végezni. Javasoljuk ezért a határidő módosítását 2026. december 31-ére.

A 21. ponthoz: a területen sürgős változásra van szükség annak érdekében, hogy az igényeiknek és képességeiknek megfelelő képzésekbe a fogyatékossgal élő fiatalok és felnőttek már a következő tanévtől bekapcsolódhassanak. Különösen javasoljuk a látássérült személyek gyógymasszőri képzésével kapcsolatos anomáliák felülvizsgálatát és mielőbbi megoldását! Emellett javasoljuk a határidő módosítását 2026. december 31-ére.

A 25. ponthoz: a megfogalmazást az alábbiak szerint kérjük módosítani:

"A támogatott foglalkoztatási formák nyújtotta lehetőségek áttekintése, a differenciált támogatás beépítése, mely figyelembe veszi a komplex minősítésben feltüntetett kategóriákat, az egészségkárosodás mértékét és a fogyatékossgal jellegét. Differenciált bértámogatás meghatározása alap-, közép- és felsőfokú végzettséget igénylő munkakörökre vonatkoztatva."

A bértámogatási rendszer 2012. előtt hasonlóképpen működött, ez lehet mintája az új rendszer kialakításának. Véleményünk szerint nem lehet a legfontosabb cél a nyílt munkaerőpiacra való tranzitálás, a nyílt munkaerőpiaci foglalkoztatást más módokon kell ösztönözni.

A 27. ponthoz: az NSZI által támogatott foglalkoztatási projektek tapasztalatait szükséges beépíteni az új programba, amelyek rendelkezésre állnak. Kérjük a határidőt módosítani 2027. április 30-ára.

A 28. ponthoz: a fogyatékossgal élő személyek foglalkozási rehabilitációját biztosító akkreditált, valódi tapasztalatokkal és a fogyatékossgal élő személyek igényeit ismerő, arra ténylegesen reagálni képes módszertanokkal rendelkező akkreditált szolgáltatói hálózat létezik, azonban finanszírozása évek óta nem megoldott. Javasoljuk a szolgáltatás normatív finanszírozásának bevezetését, illetve a határidő módosítását 2026. szeptember 30-ára.

A 29. ponthoz: a megfogalmazás módosítását kérjük az alábbiak szerint:

"Az igényekhez igazodó szolgáltatásnyújtás bővítése a szociális alapszolgáltatások – fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, támogató szolgálat – körében."

Feltétlenül szükséges a jelenlegi ellátás kapacitásbővítése nem csak a munkaidő utáni és a hétvégi időszakban, mivel még a munkaidőben jelentkező igények kielégítése sem megoldott.

A 30. és 31. ponthoz: a támogatott lakhatási férőhelyekkel párhuzamosan szükséges bővíteni a nappali ellátás és a támogató szolgáltatások kapacitásait is annak érdekében, hogy a támogatott lakhatásban élő kliensek ne maradjanak napközbeni ellátás és segítség nélkül. Javasoljuk a határidő módosítását 2027. március 31-ére.

A 34. pontnál a határidő módosítását javasoljuk 2027. március 31-ére.

A 40. és 42. pontnál a határidő módosítását javasoljuk 2026. december 31-ére.

Az 54. pontnál a határidő módosítását javasoljuk 2026. december 31-ére.

Az 56. pont tartalmával nem értünk egyet, kérjük ezt törölni.

A 71. pont szövegéből javasoljuk törölni a "Braille-írást könyvek" kifejezést, helyette a digitális eszközök beillesztését kérjük. Mivel ebben a témában is számos kész szakmai anyag, útmutató és joggyakorlat áll rendelkezésre, javasoljuk a határidő módosítását 2026. december 31-ére.

A 80. pontnál a határidő módosítását javasoljuk 2026. december 31-ére.

III. Egyéb javaslatok, iránymutatások

Az intézkedési terv több pontjában megjelenik az "érzékenyítés" kifejezés. Javasoljuk helyette a "szemléletformálás", vagy a "tudatosságnövelés" szavak használatát.

Az intézkedési terv tervezetének 48-53-as pontjai olyan pályázati programokra utalnak, amelyek jelenleg is futnak. Kérdésünk, hogy ezek, a korábbi gyakorlattal ellentétben, miért kerültek be az intézkedési tervbe?

Az Útjelző Hálózat tagjai a közelmúltban összegezték a gyógyászati és oktatási segédeszközökhöz való hozzáférés rendszerének és gyakorlatának problémáit, illetve az ezekre reagáló rövid- és hosszútávú javaslatokat. A területet bemutató problématerképet a hálózat hamarosan nyilvánosságra hozza, ami iránymutatást jelenthet az illetékes döntéshozók számára ezen terület reformjának előkészítésében, amire vitathatatlanul nagy szükség van. Az anyagot természetesen a nyilvánosságra hozatallal egy időben megküldjük az illetékes minisztériumoknak.

Az Útjelző Hálózat tagjai között több, a kulturális akadálymentesítéssel foglalkozó szervezet is van. Ezen szervezetek egységes javaslata, hogy mind maga az intézkedési terv, mind a minisztérium fordítson a jelenleginél nagyobb figyelmet az infokommunikációs akadálymentesítés egységes, kötelező és számonkérhető szabályozására a kultúra, a média, a sport és a közérdekű tájékoztatás területén, különös tekintettel az alábbiakra:

1. Múzeumok, koncertek, színház stb.
2. Filmek (magyar és külföldi filmek egyaránt): Jelenleg csak és kizárólag a tv-ben vetített magyar filmekre vonatkozik, a 18:30-21:30 közötti időszakra, az audionarráció.) Fontosnak tartjuk az időszáv bővítését, és további filmek, sorozatok audionarrált elérhetőségét biztosítani. A már audionarrált filmek ismétlése esetén biztosítsák a narrált sávot, időszávától függetlenül.
3. Mozi
4. Sport közvetítések
5. Minden közérdekű információ

Kiemelten fontos célként jelöljük meg a televízióműsorok audionarrációs időszávjának lépcsőzetes kibővítését, illetve a narrációval ellátandó tartalmak körének kiszélesítését. Ezen felül fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy a múzeumok és egyéb kulturális attrakciók akadálymentesítését csak részben jelentik a fizikai beruházások, több célcsoport, így pl. a látássérült érdeklődők esetében ennél fontosabb magának a szolgáltatásnak, azaz a kiállításoknak és eseményeknek a hozzáférhetővé tétele, pl. tapintható műtárgymásolatokkal, audionarrációt is tartalmazó speciális audioguide-rendszerekkel, speciális múzeumpedagógiai foglalkozásokkal, stb. Kiemelten fontosnak tartjuk a sportlétesítmények akadálymentesítését, illetve a kiemelt sportesemények látás- és hallássérült személyek számára hozzáférhetővé tételét.

A múzeumi akadálymentesítéssel kapcsolatban számos szakmai útmutató készült az elmúlt években, részben a hálózatban is részt vevő szervezetek közreműködésével. A Slachta Margit NSZI munkatársa, Farkasné Dr. Gönczi Rita, magas szinten foglalkozik a témával, a Nyitott Terek - inklúzió a Múzeumban című szakmai projektekben több kiadvány is készült. A Múzeumok és Látogatók Alapítványnál is született projekt anyag, itt már konkrétan több fogyatékossgal élő csoportot fókuszba helyezve, múzeumi tesztelesek is történtek országszerte. De a múzeumokat összefogó Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi és Oktatási Módszertani Központ, is megjelentette a Múzeumi iránytű 16. szakmai kiadványát, Esélyt a múzeummal címmel, Dabi-Farkas Rita szerkesztésében. Javasoljuk tehát a fenti szakmai szervezetekkel felvenni a kapcsolatot, mielőtt elkészülne egy újabb módszertani kiadvány. Ahhoz, hogy a múzeumok hozzáférhetősége megvalósuljon, minden fogyatékossgal élő látogató igényeit és szükségletét figyelembe véve, az épületek jellegéből eredő hátrányokon is kell javítani, mert addig nem tud egy múzeum sem változtatni és a hozzáféréseken javítani, amíg a műemlék épületekbe nem megoldott a bejutás.

Az Útjelző Hálózat tagjai a közeljövőben problématerképet, valamint rövid- és hosszútávú megoldásokat bemutató szakmai javaslatcsomagot fognak összeállítani a vak és gyengénlátó emberek számára szükséges kulturális akadálymentesítés, kiemelten az audionarrációs szolgáltatások témájában. A kész anyagot a nyilvánosságra hozatallal egy időben megküldjük az illetékes döntéshozóknak.

Kérjük az intézkedési terv megvalósítása során a fentiekben megfogalmazott javaslataink figyelembe vételét, felhasználását, illetve az érintett személyeket képviselő szervezetek bevonását az érdemi munkába!

Budapest, 2026. július 24.

3Education Kft.

„A fény túlsó oldalán...” Látássérültek Regionális Közhasznú Egyesülete

A Gyengénlátó Gyermekekért Alapítvány

Az Akadálymentes és Korlátlan Kultúráért Egyesület

Bodor Tibor Kulturális Egyesület

Cegléd és Térsége Látássérültjeinek Egyesülete

Dabas és Térsége Látássérültjeinek Egyesülete

Dunakanyari Látássérültek Egyesülete

Fény a Sötétben Alapítvány

Gödöllő és Térsége Látássérültjeinek Egyesülete

Gyengénlátók Általános Iskolája, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye és Kollégiuma

Informatika a Látássérültekért Alapítvány

Innováció a Látássérültekért Egyesület

Ki-Látás Közhasznú Alapítvány

Látássérült Személyek Rehabilitációját Szolgáló Egyesület

Láss Velünk! – Audionarrátorok Társasága

Látássérült Gyermekek Nevelő-Oktató Általános Iskola, Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Kollégium

Látássérültek Pilisvölgye Egyesülete

Látássérültek Vas Vármegyei Egyesülete

Magyar Optikus Ipartestület A Látásért Alapítvány

Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége

Mindenki Képes Egyesület

Narratívák

Rehabilitációs Környezettervezők Egyesülete

Szem(I)életmód Rehabilitációs Központ

Szól a Szív Alapítvány
Új Látásmód Egyesület
Vakok Állami Intézete

Vakok Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Óvodája, Általános Iskolája,
Szakiskolája, Készségfejlesztő Iskolája, Fejlesztő Nevelés Oktatást Végző Iskolája,
Kollégiuma és Gyermekotthona

Vakok és Gyengénlátók Baranya Megyei Egyesülete

Vakok és Gyengénlátók Békés Megyei Egyesülete

Vakok és Gyengénlátók Csongrád-Csanád Megyei Egyesülete

Vakok és Gyengénlátók Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesülete

Vakok és Gyengénlátók Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Egyesülete

Vakok és Gyengénlátók Komárom-Esztergom Megyei Egyesülete

Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesülete

Vakok és Gyengénlátók Somogy Megyei Egyesülete

Vakok és Gyengénlátók Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete

Vakok és Gyengénlátók Tolna Vármegyei Egyesülete

Vakok és Gyengénlátók Veszprém Megyei Egyesülete

Vakok és Gyengénlátók Zala Megyei Egyesülete

További információ:

Fodor Ágnes, a VGYKE elnöke, +36 70 387 5260

Berke Mónika hálózatkoordinátor, +36 30 213 0050; email: halozat@vgyke.com